

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 222/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 3/2018 a jeho rozsudku z 20. marca 2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 3/2018 a tiež jeho rozsudkom z 20. marca 2018. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pokračoval v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 75/2020 „*s výnimkou právneho zastúpenia tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá...*“.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného uznesenia najvyššieho súdu č. k. 1 Cdo 75/2020 z 24. februára 2021 vyplýva nasledovný stav veci:

Sťažovateľ vystupoval v procesnom postavení žalobcu v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16 C 74/2016, v ktorom sa domáhal vyhlásenia znaleckého posudku za nepravdivý a nepoužiteľný. Okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 74/2016-39 zo 6. júna 2017 žalobu sťažovateľa zamietol. O odvolaní sťažovateľa proti rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co 3/2018 z 20. marca 2018 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktoré bolo uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 Cdo 75/2020 z 24. februára 2021 odmietnuté podľa § 447 písm. e) Civilného sporového

poriadku (ďalej len „CSP“) z dôvodu, že neboli splnené podmienky podľa § 429 ods. 1 CSP, keďže sťažovateľ nebol v dovolacom konaní zastúpený advokátom, a to na napriek jeho riadnemu poučeniu o tejto obligatórnej podmienke dovolacieho konania už v rozhodnutí odvolacieho súdu. Dovolateľovi nebol priznaný ani nárok na poskytnutie právnej pomoci zo strany Centra právnej pomoci, a to z dôvodu nesplnenia podmienky materiálnej núdze.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní, ako aj proti jeho rozsudku vydanému v uvedenom konaní vznáša sťažovateľ tieto námietky:

a) Krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa svojvoľne, pretože rozhodol bez toho, aby mal k dispozícii znalecký posudok, ktorého nepravdivosti a nepoužiteľnosti sa sťažovateľ v konaní dovolával. Zároveň rozhodol bez toho, aby do konania pribral znalca, ktorý by správnosť predmetného znaleckého posudku preveril.

b) Uznesenie najvyššieho súdu považuje za zločinecké, keďže sťažovateľom podané dovolanie najvyšší súd odmietol pre, podľa sťažovateľa, nezmyselnú požiadavku obligátorného právneho zastúpenia, aj keď ním podané dovolanie smerovalo proti rovnako zločineckým a nespravodlivým rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu a v prerokovávanej veci nejde o vec takého charakteru, ktorá by vyžadovala mimoriadne znalosti v oblasti práva. Sťažovateľ ako dôchodca nemá finančné prostriedky na zabezpečenie advokáta a takýmto rozhodnutím došlo zo strany najvyššieho súdu k zmareniu spravodlivosti. Zároveň sťažovateľ žiada, aby mu bola udelená výnimka a najvyšší súd jeho dovolanie prerokoval aj bez zastúpenia advokátom.

c) K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľ v rámci časti ústavnej sťažnosti vzťahujúcej sa na finančné zadosťučinenie uviedol, že od podania návrhu na začatie konania uplynulo takmer 5 rokov a vec nie je k dnešnému dňu rozhodnutá ani na súde prvej inštancie. Z uvedeného dôvodu je sťažovateľ stranou sporu, ktorý nadmerne dlho traumatizuje nielen jeho, ale aj celú jeho rodinu. Uvedená dlhá doba čakania nepriaznivo vplyva na psychiku sťažovateľa a nečinnosťou súdu bola spôsobená aj nemajetková ujma pomerne ťažko vyčísliteľná. Dlhodobá frustrácia sťažovateľa z nečinnosti a neefektívnosti konania súdu a pocit straty dôvery, že žije v právnom a civilizovanom štáte, sú príkladmo vymenovanými následkami spôsobenými zbytočnými a neodôvodniteľnými prierahmi súdu v konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je podstatná najmä požiadavka plynúca z § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom

z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv.

5. Inak povedané, zákonnou náležitosťou kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom je (okrem iných náležitostí) aj formulácia návrhu rozhodnutia (petit), ktorá musí byť vymedzená presne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby mohla byť prevzatá do výroku rozhodnutia ústavného súdu. Týmito pravidlami sa ústavný súd spravoval aj pri predbežnom prerokovaní tejto ústavnej sťažnosti, čo znamenalo, že ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť iba v rozsahu korešpondujúcom s návrhom na rozhodnutie vo veci samej (petitom) a nemohol sa vecne zaoberať námietkami sťažovateľa smerujúcimi k postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu, pretože najvyšší súd nebol sťažovateľom označený ako porušovateľ jeho práv.

6. Ústavný súd ustálil predmet tohto konania tak, že podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a tiež jeho rozsudkom č. k. 5 Co 3/2018 z 20. marca 2018. Hoci predmetný rozsudok nebol v petite ústavnej sťažnosti označený presným a určitým spôsobom, vychádzajúc z celkového obsahu ústavnej sťažnosti, bolo nepochybné, ktoré rozhodnutie krajského súdu sťažovateľ v sťažnostnom petite napáda.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

8. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08). Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia

ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

11. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

12. Reflektujúc uvedené východiská svojej doterajšej judikatúry, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť, ktorou namieta postup krajského súdu v napadnutom konaní, v čase, keď bola vec právoplatne skončená. Ústavný súd konštatuje, že napriek tomu, že sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol, že od podania návrhu na začatie konania uplynulo takmer 5 rokov a vec nie je k dnešnému dňu rozhodnutá ani na súde prvej inštancie, uvedené nekorešponduje s realitou. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že okresný súd meritórne rozhodol rozsudkom č. k. 16 C 74/2016-39 zo 6. júna 2017. Rozsudok súdu prvej inštancie bol potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 3/2018 z 20. marca 2018. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 17. mája 2018. Ústavná sťažnosť sťažovateľa namietajúca postup krajského súdu v napadnutom konaní bola ústavnému súdu doručená 9. apríla 2021, teda zjavne po tom, keď krajský súd konajúci vo veci sťažovateľa v merite veci právoplatne rozhodol.

13. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, a pretože sťažovateľ sa v predmetnej veci domáhal ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď v napadnutom konaní namietané porušenie označených práv už netrvalo, a teda bola odstránená jeho právna neistota, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 3/2018 z 20. marca 2018

14. Keďže ústavná sťažnosť smerovala nielen proti postupu ale aj proti rozhodnutiu krajského súdu vydanému v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 3/2018, vzhľadom na túto okolnosť ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nemôže dôjsť samotným rozhodnutím konkrétneho orgánu verejnej moci (v tomto prípade rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 3/2018 z 20. marca 2018, pozn.), ale len jeho postupom (nečinnosťou, nesprávnym postupom a podobne). Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch, ak sťažovateľ namietal porušenie tohto práva konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, nie jeho

postupom, ústavný súd takú sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. III. ÚS 258/05, III. ÚS 337/08).

15. Z judikatúry ústavného súdu možno síce vyvodit' (pozri III. ÚS 175/2016), že aj samotné meritórne rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej, ak bolo následne zrušené v dôsledku vážnych procesných pochybení a vec bola vrátená tomuto všeobecnému súdu, nemožno vyčleniť z rámca procesného postupu konajúceho všeobecného súdu pri posudzovaní priet'ahov v konaní. Inými slovami, aj neefektívna činnosť všeobecného súdu, ktorá sa prejaví vydaním neskôr zrušeného rozhodnutia tohto všeobecného súdu, môže zapríčiniť neodôvodnené priet'ahy v konaní.

16. Rozsudok krajského súdu č. k. 5 Co 3/2018 z 20. marca 2018, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, však za takýto dôkaz neefektívnej činnosti krajského súdu bez toho, aby bol dovolacím súdom najprv zrušený, zjavne považovať nemožno. Aj z tohto dôvodu (okrem dôvodu uvedeného v časti III.1 tohto uznesenia) tak ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj v časti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím krajského súdu v napadnutom konaní pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

17. V závere ústavný súd uvádza, že k ústavnej sťažnosti sťažovateľa nebolo pripojené plnomocenstvo na zastupovanie sťažovateľa advokátom podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde. V danom prípade však ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na odstránenie uvedeného nedostatku, keďže by to bolo neúčelné a nehospodárne z dôvodu, že aj v prípade, ak by sťažovateľ bol v konaní pred ústavným súdom zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, neprinieslo by to pre sťažovateľa vecne iný výsledok.

16. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu